

konec konců v tom, že husité v boji proti nepříteli mohli mobilisovati jako uvědomělé bojovníky lid městský a selský, zatím co na straně nepřátelské tato lidová masa byla živlem pasivním, bez zájmu na věcech veřejných (str. 123).“ *A. Klímt.*

JAN HAJŠMANN-EMIL FILLA: HLÍDKA ČESKÉ MAFIE V HOLANDSKU. Vzpomínky Emila Filly na válku a odboj. Stopami dějin řada II. svazek 5. Vydalo nakladatelství Orbis v Praze. Praha 1934. Str. 122 za 18 Kč.

Válečné vzpomínky Fillovy věrně zachycené Janem Hajšmanem a vydané v přítomné knížce s fotografiemi Filly a jeho choti Hany, dcery universitního profesora dr. Františka Krejčího, dvěma Fillovými kresbami a faksimile jím vydávaného revolučního týdeníku Michel im Sumpf, jsou důležitým příspěvkem k dějinám našeho odboje. Zachycují ovzduší v Paříži a v Belgii po vypuknutí světové války, zmatek mezi našimi lidmi, kteří jsou na vahách, mají-li se vrátiti domů nebo zůstatí v cizině, a líčí velmi poutavě poměry v neutrálním Holandsku, kde se soustřeďuje za světové války špionážní služba bojujících velmocí, pravidelně velmi dobře placená. Filla, jenž se dal s chotí ochotně a cele do služeb našeho odboje, ukazuje, jaké obtíže bylo jim překonávati v cizím prostředí, jež stěží dovedlo chápati, že je možno přinášeti všemožné oběti vzdálenému ideálu osvobozeného národa. Přiznává, že velmi rád pracoval mezi prostým českým lidem, který, prošed několikerým útlakem, cítil živě národně. „U těchto lidí vzpoura proti stávajícímu otroctví, revolučnost, byla opodstatněna trpkým životem, a byli to v podstatě a velkou většinou lidé hrdí, nepodlézaví. Masaryka většinou neznali. Populární u nich byli Klofáč a Kramář (str. 63). Heslo: „Jsme revolucionáři, nevezmeme od nikoho ani haléře, musíme míti čisté, nezávislé ruce!“ je vůdčím heslem i našeho odboje v Holandsku. „Je to zápas o svobodu, všecko se dělá zadarmo, z pohnutek mravních. Tak pracují všichni, nejen já. A všichni jsme závislí na dru Benešovi a Masarykovi, pokud jde o českou otázku, a jiného nic nás nezajímá. Od nikoho jiného direktivy nesmíme přijímat než od Masaryka a Beneše“ (str. 90), vysvětluje Filla nechápatému šéfu francouzské špionážní služby generálu Boucabeilleovi. V líčení Fillově je řada portrétů lidí nadšeně a nezištně pracujících v odboji jen a jen pro ideál svobodné vlasti vedle několika, kterým měl tento boj přinést osobní prospěch, jak s jistotou očekávali. I po této stránce jsou válečné vzpomínky Filly vítaným příspěvkem k dějinám naší politiky popřevratové. *A. Klímt.*

HAROLD J. LASKI: ÚVOD DO POLITIKY. Vydalo Ústřední dělnické knižkupectví a nakladatelství Antonín Svěcený v Praze. Praha 1934. Stran 83 za 9 Kč.

Knížka „Úvod do politiky“, kterou napsal profesor politických věd londýnské university Harold J. Laski a do češtiny přeložil dr. E. Sobota, jest skutečným obohacením naší politické literatury. Jejím účelem jest, jak praví autor v předmluvě, „postavití nejzákladnější otázky politiky v takové formě, aby jim mohl porozuměti každý průměrný čtenář, který se o tyto věci zajímá“. A prostuduje-li si čtenář pozorně zajímavou látku rozvrženou do čtyř kapitol: Co je stát? Jaké místo náleží státu v rámci lidské společnosti? Jak organisovati stát a mezinárodní společenství, přesvědčí se, že autor dosáhl plného úspěchu ve směru, který si svým dílkem vytkl.

Stát je podle autora nástrojem, který upravuje lidské chování, nástrojem, kterým si lidé dávají pravidla, jak se v životě navzájem chovati. To, co stát nařizuje, je zákonem ne snad proto, že je to dobré, spravedlivé či moudré, nýbrž právě jen proto, že to na-